

AZ ELSŐ ÉS A MÁSODIK CSORVÁSI EGYHÁZKÖZSÉG

Az Árpád-kor egyházközsége

Az Árpád-korban Magyarország egyházi felépítése, a püspökségek, esperességek létrejötte a már megtörtént, amikor Csorvás templomot épített. A település ekkor a váci egyházmegyéhez tartozott.

Az, hogy Csorvás templomos falu lehetett az Árpád-korban, legkésebben a történelem egyik segédtudománya, a régészet bizonyította. Az 1997-es ásatások alkalmával feltárt templomromok azt bizonyítják, hogy a templomot a középkorban átépítették, és haránt oszlopokkal megerősítették. Az alapok feltárása után láthatóvá vált, hogy a templom egyhajós, félköríves szentélyzáródású épület volt. Hossza 15 méter, szélessége pedig 8,6 méter volt. Valószínűleg a 12. század első harmadában építhették.

A további bizonyíték, hogy Grócz Béla, a harmadik Csorvás első önálló lelkésze leírja a Historia Domusban az öreg Szabados János visszaemlékezéseit a régi templomról, melyek egybecsengenek az ásatások eredményeivel.

A falu gazdag lehetett, ugyanis a templom kőből épült. Közelsége miatt a köveket valószínűleg a bihari hegyekből hozatták. Ez történhetett igás fuvarral, vagy a Maroson és a Hajdúvölgy-éren keresztül hajón. Körülbelül 50-60 fő lehetett a hívek száma ekkoriban.

A települést a tatárjárás 1242-ben elpusztította. Csorvás puszta lett, csak a templom romjai árulkodtak arról, hogy itt valamikor egyházi élet folyt.

Csorvási katolikusok a középkorban

Miután az ásatások alapján látható, hogy a templomot a középkorban az újjáépítették és megerősítették, a kérdés az, hogy mikor történt?

Ha megvizsgáljuk a birtokosokat, a történeti hátteret akkor a következőket mondhatjuk:

Valószínűleg akkor épült a templom, amikor a falu földesura gerlai Ábrahámfy Sebestyén volt, vagyis a 15-16. század fordulója környékén, de inkább a 15. század végén.

Az írásos egyházi emlékek között csak 1552-ben bukkant fel a csorvási plébánia. Ekkor Csorvás plébánosa a tridenti zsinaton részt vevő küldöttek számára 3 Ft-ot adományozott. Ez abban az időben egy hizott ökör ára volt. Tehát igen gazdag plébánia volt, hiszen annyit adott, mint a békési főesperes vagy a váradi káptalan.

A tridenti zsinat második ülészakát tartották. A magyar egyház nagyon nehéz helyzetben volt, hiszen 1550-ben a tordai országgyűlés kimondta a lutheránus vallás egyenjogúságát. Ennek értelmében bárki szabadon vallást változtathatott.

Példának okáért váradi püspök felszólította a plébániákat, hogy támogassák a zsinatra kiutazó követet, azonban a plébániák többsége nem tett eleget a kérésnek. A békési főesperességhez tartozó plébániák közül csak 12, a szeghalmi főesperességhez tartozó 31 plébániából 13 adakozott.

Ebből le lehet vonni azt a következtetést, hogy a csorvási plébános szemben állt a reformációval és azt is, hogy Csorvás katolikus falu volt. Csorvás ekkor is a váci püspökséghez tartozott, nem a váradi egyházmegyéhez. Bizonyosnak tekinthető az is, hogy előbbi egyházmegyében, és egyáltalán Magyarország közepén sokkal meghatározóbb volt a katolikus egyház dominanciája, mint például a váradi vagy az erdélyi egyházmegyében.

1567-ben Debrecenben Békés vármegye valamennyi lelkésze aláírta a genfi hitvallást, így református lett. Nem feltétlenül önkéntesen. Ugyanis a protestánsok nem voltak a vallási türelem mintapéldái. Ugyanis 1566. virágvasárnapján a protestánsok lemészárolták a váradi káptalan több tagját. A környéken megindult a katolikusok üldözése, ezért nyilván kényszer hatására történt az áttérés.

Ez már csak ezért is érdekes, mert a történelemtudomány igen szívesen foglalkozik az ellenreformáció kényszerítő eszközeivel, a protestánsok üldözésével, de a katolikusok elleni atrocitásokról - a kassai vértanúk kivételével - nemigen írnak a történészek. Jó lenne ezt a részét is feldolgozni a reformáció történetének.

Mint az előzőekben kiderült, a csorvási plébánia gazdag volt. Az adószedési adatokból arra következtethetünk, hogy Csorvás valamilyen szintű egyházi központ lehetett. Ugyanis Csorvás asztagrakó helyként szerepel, vagyis az egyházi tizedeket a környékről itt gyűjtötték össze.

Ezen plébánia életének a törökök mellett harcoló tatár segédcsapatok pusztítása vetett véget 1596-ban. Csorvás újra puszta lett.